

Толмачова І. Г. Інноваційні форми роботи як засіб формування медіа-компетентності майбутніх учителів початкових класів. International scientific and practical conference «Pedagogy in EU countries and Ukraine at the modern stage» : Conference proceedings, December 21–22, 2018. Baia Mare : Izdevnieciba «Baltija Publishing», p. 189 – 192.

Аспірант ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»,
кафедра дошкільної та початкової освіти, 0990152879, irina-shevyreva@mail.ru

Анотація. У статті йдеться про інноваційні форми роботи з майбутніми вчителями початкової школи з метою формування в них медіа-компетентності. Це пов'язано з тим, що вже з шестирічного віку здобувачі освіти є активними користувачами медіа-засобами, не усвідомлюючи їх освітньої ролі. Висвітлено погляди науковців стосовно проблеми формування медіа-компетентності майбутніх учителів в умовах сьогодення. Підкреслено, що будучи медіа-компетентним, учитель зможе грамотно використовувати медіа-засоби для розв'язання освітніх завдань. Виявлено найбільш доцільні форми, методи роботи з майбутніми вчителями для формування в них медіа-компетентності, зокрема, проходження онлайн-вебінарів, систематичне проведення семінарів, що спрямовані на виявлення суб'єктивного ставлення до медіа та набуття досвіду роботи в умовах кіберпростору, проведення семінарів у форматі «Світове кафе».

Ключові слова: молодші школярі, медіа-засоби, медіа-компетентний учитель початкової школи.

6. Сучасні педагогічні технології

ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ РОБОТИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ МЕДІА-КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Толмачова І. Г.
*аспірант Державного закладу
«Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»,
м. Лисичанськ, Україна*

XXI століття є періодом розвитку науки й техніки, а молодь варто вважати «поколінням Інтернету» або «інформаційним поколінням». Перебуваючи більшість часу в закладах освіти учні, починаючи вже з першого класу, використовують планшети, нетбуки, телефони, які є невід'ємним

атрибутом сьогодення: налагодження контактів, перегляд відео, розважальні ігри, викладення постів у соціальних мережах тощо. Звичайно, урахуваючи такі інтереси молодших школярів, освітнім установам слід переглянути формат викладання предметів з урахуванням розвитку медіа-засобів та їхніх освітніх можливостей. Учителі, своєю чергою, мають демонструвати високий рівень знань у галузі медіа, володіти вміннями й навичками практичного підходу до реалізації освітнього процесу засобами медіа, долучати молодь грамотно використовувати медіа, враховуючи значний освітній, дидактичний потенціал (пошук інформації, використання онлайн підручників, орієнтування на інформаційні джерела тощо). Тому, вчителі початкової ланки мають бути медіа-компетентними з питань навчання й виховання інформаційного покоління. Своєю чергою, професійна підготовка майбутніх учителів у закладах вищої освіти є підґрунтям для становлення фахівця нової генерації. Отже, *метою нашої розвідки* є характеристика інноваційних форм роботи з майбутніми вчителями початкової школи для формування в них медіа-компетентності.

Проблема формування медіа-компетентності майбутніх учителів цікавить багатьох науковців (Н. Габор, Г. Онкович, О. Спічкін, К. Тайнер (K. Tyner), О. Федоров) і є вже певні напрацювання з означеного питання: досліджено сутність категорії «медіа», «медіа-грамотність», «медіа-компетентність»; визначені шляхи упровадження медіа-засобів в освітній процес різних закладів освіти, подано таксономію медіа-засобів та характеристика їхніх можливостей.

Російський медіа-педагог О. Федоров трактує поняття «медіа-компетентність педагога» як комплекс мотивів, знань, здібностей особистості; можливість грамотно використовувати, оцінювати, створювати та передавати медіа-тексти в різних видах, формах і жанрах [1].

Дослідник К. Тайнер (K. Tyner) розуміє поняття «медіа-компетентність учителя» як особистість, здатну оцінювати, детермінувати інформацію та використовувати її в дозвіллевій сфері та професійній діяльності [2].

Отже, у своїх розвідках дослідниками підкреслено, що медіа-компетентність учителя – це педагогічний феномен, комплекс знань, умінь, навичок, які дозволять аналізувати, інтерпретувати, грамотно сприймати інформацію. Будучи медіа-компетентним, учитель зможе активно використовувати факти, інформацію на матеріалах і через засоби медіа.

З метою формування медіа-компетентності майбутніх учителів початкової ланки в закладах вищої освіти слід використовувати відповідні форми роботи для розкриття дидактичних можливостей медіа-засобів. Так, підвищення мотивації у майбутніх учителів, формування творчості, зацікавленості, активності сприятиме систематична робота з інтерактивними дошками в ході освітнього процесу. Слід відзначити їх освітній потенціал: потрібну інформацію студент може побачити на дошці, в той час як викладач її просто пояснює; творчий – сенсорна панель дозволяє самостійно керувати діями під час розв'язання завдань, розвивається увага, мислення, рухова активність; аудіовізуальний розвиток – використання відразу декількох матеріалів (зображення, звуку, відео, ресурсів Інтернету та інших матеріалів), що зумовлює майбутніх учителів сприймати й відтворювати інформацію одночасно. Крім того, інтерактивні дошки сприяють оперативному контролю знань та можливості дистанційного навчання; розвиваються уміння працювати в командній роботі, формується суб'єктивне ставлення щодо поставлених завдань.

Не менш цікавою формою роботи є проходження майбутніми вчителями онлайн вебінарів, зокрема, «Стандартизація та індивідуалізація навчання: вибір методики відповідно до потреб учнів», «Досліджуємо медіа» в початкових класах НУШ: практичні поради для вчителя», «Онлайн-ресурси для організації практичної роботи з візуальними джерелами інформації». Така форма роботи націлює студентів оволодівати знаннями виключно через мережу Інтернет, сприяє розвитку інтерактивності та соціалізації (можливість вести діалог з провідними спеціалістам у галузі освіти, медіа, уміння правильно висловлювати думку й ставити запитання); повторно переглядати вебінари та відповідні його

фрагменти. Вебінари дозволяють економити час та самостійно обирати актуальні та проблемні теми сьогодення. Слід відзначити знання, уміння, навички, якими оволодівають майбутні вчителі протягом прослуховування курсу семінарів: по-перше, накопичуються фундаментальні терміни, поняття з досліджуваної тематики, можливість роз'яснити важливі аспекти й отримувати живий відгук від фахівців та слухачів вебінару; по-друге, формуються практичні уміння працювати в мережі Інтернет, аналіз джерел з найбільш популярним переліком тем, зокрема перелік вебінарів «На урок»; по-третє, формуються особистісні якості: самостійність, відповідальність, самовдосконалення, самонавчання. Отже, проходження таких он-лайн курсів сприятиме формуванню партисипативному стилю навчання, при якому кожен учасник освітнього процесу зможе зацікавитись щодо важливих тем сьогодення.

Наступною формою роботи є систематичне проведення семінарів, що спрямовані на виявлення суб'єктивного ставлення до медіа та набуття досвіду роботи в умовах кіберпростору, що призводять до формування професійної позиції, визначення векторів на майбутню педагогічну діяльність. Так, протягом семінару доречно використовувати інтелектуальні карти, які дозволяють розвивати розумову діяльність, упорядковувати матеріал і концентрувати увагу на потрібній інформації, наприклад, переваги медіа-засобів в освітній діяльності; планувати медіа-уроки, вибудовуючи план-схему; готуватись до виступів з актуальної тематики; реалізація пошуку шляхів для ефективного впровадження медіа в освітній процес початкової ланки. Працюючи з інтелектуальними картами, майбутні фахівці вчаться розробляти своєрідну модель проблемного питання та одночасно висвітлювати шляхи його розв'язання.

Проведення семінарів у форматі «Світове кафе», коли кожен учасник ділиться думками з іншими, наприклад, з теми «Можливості медіа-засобів в освітньому середовищі», а згодом зіставляє факти, погляди з власними судженнями; робота в колі за прийомом бенчмаркінгу, коли всі учасники

семінару можуть у наративній чи письмовій формах доповнити думку інших з питання «Онлайн-ресурси для організації практичної роботи з учнями початкової ланки», «Розвиток медіа-грамотності молодших школярів», виконуючи ключові елементи роботи: планує, здійснює, перевіряє, діє. Також, у межах семінару доречно відвідувати уроки учителів-практиків, які систематично використовують медіа під час навчання й виховання покоління дітей Альфа. Таким чином, нестандартні підходи навчання ознайомлять майбутніх учителів з нововведеннями кіберпростору, актуальними подіями, які відбуваються в галузі освіти, модернізують знання у відповідності до сучасних реалій.

Таким чином, професійна підготовка майбутніх учителів має виконувати пропедевтичну функцію: систематична робота в контексті «майбутній учитель-медіа», націлюватиме здобувачів освіти на розвиток власних здібностей у галузі медіа, сприятиме формуванню позитивної мотивації щодо використання медіа в майбутній професійній діяльності; визначення мотивів у розрізі бурхливого розвитку медіа; модернізація знань про роль медіа-засобів в освітньому процесі початкової школи, прогнозування результатів впливу медіа на формування грамотної, високоінтелектуальної, вмотивованої, компетентної молоді покоління Альфа.

З метою досягнення високого рівня в галузі медіа, оволодіння комплексом теоретичних знань і практичних умінь і навичок, сприятиме реалізація комплексу новітніх форм навчання в межах професійної підготовки (використання інтерактивних дошок, участь у тематичних семінарах, проходження онлайн вебінарів, реалізації різних форм освітнього процесу, зокрема, «Світове кафе», прийом бенчмаркінгу, відвідування провідних фахівців, які успішно впроваджують медіа в освітній процес початкової ланки. Означені форми роботи зумовлені нестандартним підходом щодо підготовки та формування медіа-компетентних учителів, зацікавлення їх до професійної діяльності з урахуванням ціннісних орієнтацій молодших школярів; впливають на розуміння того, що сучасний, інноваційний, готовий до відкриттів та

експериментальній діяльності вчитель зможе креативно підходити до розв'язання професійних завдань, критично мислити та забезпечувати урок інтерактивними підходами, які реалізуються засобами медіа. Таким чином, професійна підготовка в закладах вищої освіти є архітектором, що успішно формує грамотного, медіа-компетентного фахівця інформаційного століття.

Література

1. Федоров А. В. Развитие медиакомпетентности и критического мышления студентов педагогического вуза / А. В. Федоров. – М. : Изд-во МОО ВПП ЮНЕСКО «Информация для всех», 2007. – 616 с.
2. Tyner K. Literacy in a Digital Workd. Mahwah; New Jersey; London: Lawrence Erlbaum Associates Publishers, 1998. – P. 4 – 6.